

Palvelua vai omaishoitoa, pitääkö valita?

Kuinka lakia luetaan-webinaari

10.11.2021

Mika Välimaa

Lakimies

Kynnys ry

Sosiaalihuoltolaki

- Sosiaalihuollon yleislaki
- Yleiset sosiaalipalvelut ensisijaisia
  - Vanhukset
  - Vammaiset
- Esim. kotipalvelu, kotihoito, asumispalvelut, liikkumista tukevat palvelut
- Erityispalvelut ym. toissijaisia
  - Esim. vammaispalvelut, omaishoidon tuki

Omaishoidon tuki

Omaishoito tarkoittaa hoitoa ja huolenpitoa, jota omainen tai muu läheinen henkilö antaa kotona vanhukselle, vammaiselle tai sairaalle, jonka toimintakyky on alentunut.

Omaishoidon tuki muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle annettavasta hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista.

Omaishoitaja tekee kunnan kanssa omaishoitosopimuksen.

Vammaispalvelut

- Subjektiiiviset oikeudet → kunnalla erityinen järjestämisvelvollisuus
  - Edellytyksenä vaikeavammaisuus
- Määrärahasidonnaiset tukitoimet → kunnalla yleinen järjestämisvelvollisuus
  - Edellytyksenä vammaisuus

Asiakasmaksuista

- Omaishoidon tuki ei maksuton
  - Sis. palveluista voidaan periä asiakasmaksut
  - Omaishoitajan vapaan ajalta hoidettavalle annettavista palveluista enint. 11,40 €
- Vammaispalveluista maksuttomia:
  - Palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut
  - Henk.koht. apu
  - Päivätoiminta (ei kuljetus ja ateriat)

Omaishoito & vammaispalvelut

- Omaishoidon tarvetta arvioitaessa tarkasteltava hakijan tarpeita kokonaisuutena
  - Vastaisiko vammaispalvelulain mukainen henk.koht.apu tai palveluasuminen paremmin henkilön tarpeita?
  - Asiakkaalle ja läheiselle tulisi antaa tietoa vaihtoehtoista
  - Huom! Ketään ei voida velvoittaa toimimaan omaishoitajana
- Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut
- Palvelutarve kodin ulkopuolella

Henkilökohtainen apu vs. omaishoito

- Henkilö voi olla oikeutettu sekä omaishoitoon että henk.koht.apuun
- Henk.koht.avun ja omaishoidon ero
  - Subjekti/objekti
- Omainen ei voi toimia samanaikaisesti sekä omaishoitajana että avustajana

Vammaisuus ja ikääntyminen

- Omaishoidon tukea voi saada kaiken ikäiset, edellytyksenä alentunut toimintakyky ja hoidon tai huolenpidon tarve
- Vammaispalvelulaissa ei ole ikärajaa
- Henkilökohtaisen avun ikääntymiseen liittyvä rajausta
  - Ikääntymisen ja diagnoosin yhteys
- Sosiaalipalveluiden organisointi (esim. alle ja yli 65 v. palvelut)
  - Oikeus vammaispalveluihin säilyy

Poimintoja ongelmakohdista

- ”Saattehan te omaishoidon tukea”
  - Omaishoidolla pyritään kattamaan asiakkaan palvelutarve kokonaisuudessaan
  - Vrt. palvelutarve kodin ulkopuolella
- Tarjotaan ensisijaisesti omaishoitoa tai sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita, vaikka olisi oikeus (myös) erityispalveluihin
  - Koskee erityisesti ikääntyneitä
- Neuvonnan puutteellisuus
- Ikääntyneet ei-vammaiset hakevat vammaispalveluita
- Tulkinta: hoiva, hoito ja valvonta

KIITOS!

mika.valimaa@kynnys.fi